

Oamk Journal

Oulun ammattikorkeakoulun julkaisuja

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutukseltaan ja painoasultaan.

This is an electronic reprint of the original article. This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä/Please cite the original version:

Pasanen, H. & Virkkula, O. 2021. Erätauco-menetelmä oli onnistunut osallisuusratkaisu. Oamk Journal 48/2021. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2021082644453>

Erätauko-menetelmä oli onnistunut osallisuusratkaisu

15.9.2021 - Pasanen Heidi, Virkkula Outi

Yhteiskehittäminen konkretisoituu usein erilaisina osallistumista tukevin tilaisuuksina ja tapahtumina. Leader-toiminnassa osallisuustyö on arkipäivää. Strategian laadinnassa sitä myös edellytetään. Rieska-Leader ry ratkaisi strategian valmisteluvaiheessa osallistamisen eri menetelmin. Erätauko-menetelmä osoittautui niistä vahvimaksi.

Leader-ryhmissä osallistaminen ja osallisuuden edistäminen ovat tärkeitä toiminnan kulmakiviä (kuva: ©maaseutuverkosto, Jyrki Vesa)

Suomessa Leader-toiminta käynnistyi Euroopan unioniin liittymisen myötä. Ohjelmakaudella 2014–2020 toiminnassa oli mukana 54 Leader-ryhmää sekä Ahvenanmaan oma ohjelma. Toimintaa ohjaa seitsemän pääperiaatetta, jotka esitellään kuviossa 1.

Leader-periaatteet

KUVIO 1. Leader-pääperiaatteet [1]

Leader-ryhmät rahoittavat yleishyödyllisiä ja yritysten hankkeita sekä neuvovat tuen hakijoita hakemusten valmistelussa, hakemisessa ja toteuttamisessa. Kaikki neuvontapalvelut ovat maksuttomia. Leader-rahoitukseen on varattu 5 % koko EU:n rahoitusosuudesta eli noin 300 miljoonaa euroa julkisia EU:n ja valtion varoja koko Suomessa. Tämän lisäksi mukana on ollut kuntarahoitusta alueen kunnilta. Julkisesta rahoituksesta 42 % tulee EU:lta, 38 % valtiolta ja 20 % kunnista. Lisäksi tarvitaan yksityistä rahoitusta, esimerkiksi talkootyönä. [1]

Leader-ryhmän strategia varmistaa toiminnan jatkuvuuden

Edellinen EU-ohjelmakausi päättyi vuonna 2020. Uuden ohjelmakauden 2023–2027 strategiat luodaan siirtymäkaudella 2021–2022. Leader-strategian laadinnassa oletetaan osallistettavan laajasti alueen asukkaita, yrittäjiä, yhdistystoimijoita, kuntien virkamiehiä, elinkeinoasiamiehiä ja yritysasiantuntijoita. [2]

Rieska-Leader ry on maaseudun kehittämissyhdystys, jonka toiminta-alueena on yhteensä seitsemän kuntaa Pohjois- ja Keski-Pohjanmaalla [3]. Rieska-Leader ry, kuten myös muut Leader-ryhmät, hakee jatkoa toiminnalleen valmisteilla olevalla strategiallaan 2021–2027. Valinnat Leader-ryhmistä tekee maa- ja metsätalousministeriö. Tulevan ohjelmakauden haku on kaksivaiheinen.

Ensimmäisen vaiheen hakemuksessa määritellään toimialue eli kunnat, joissa toimitaan. Hakemukseen kuvataan Leader-ryhmän toimintatavan osaaminen sekä taloudellinen ja hallinnollinen osaaminen. Lisäksi toiminnan laajapohjaisuus ja näkymät yhteistyöverkoston kehittämiseksi paikallisesti ja innovatiivisesti tulee avata. Erityinen painoarvo strategiassa on osallistavalla valmistelulla. [4] Toisessa vaiheessa eli vuoden 2022 aikana laaditaan varsinaiset strategiat. [5]

Erilaiset menetelmät mahdollistavat erilaista osallistumista

Osallistaminen ja osallisuuden edistäminen ovat Leader-ryhmien toiminnan lähtökohtia. Rieska-Leader ry:ssä päädyttiin kolmeen eri osallisuusratkaisuun strategian valmistelun ensimmäisessä vaiheessa. Näitä olivat Learning cafe -menetelmä yhdistettynä SWOT-analyysiin, ryhmäkeskustelut ja Erätauko-menetelmä.

Learning cafe -menetelmää ja SWOT-analyysiä hyödynnettiin Leader-ryhmän hallituksen varsinaisille jäsenille ja varajäsenille järjestetyssä tilaisuudessa keväällä 2020, ryhmäkeskustelut toteutettiin Yrittäjäkiertueella syksyllä 2020. Erätauko-

keskustelut pidettiin verkkototeutuksena ensin Pohjois-Pohjanmaan Leader-ryhmien työntekijöille ja sen jälkeen Pohjois-Pohjanmaan Leader-ryhmien hallitusten jäsenille keväällä 2021. [6]

Learning cafe -menetelmän ja SWOT-analyysin yhdistäminen oli ratkaisuna onnistunut ja tuotti runsaasti sisältöä jatkokäsittelyyn. Vertailu aiempien strategiakerrosten yhteydessä tuotettuihin SWOT-analyysihin oli hedelmällistä. Alueen vahvuus oli edelleen maataloudessa, koulutus oli monipuolistunut, samoin matkailu ja kauppa. Lisäksi etätyö, monipaikkaisuus ja digitalisaatio nostettiin uusina erityisinä Rieska-Leaderin alueen vahvuuksina.

Yrittäjäkiertueen ryhmäkeskusteluissa ajankohtaisia kehittämistarpeita käsiteltiin kuntakohtaisesti. Koettiin, että tarjottava rahoitus ei ole nopea tapa toimia ketterille yrityksille ja byrokratian suuri osuus on edelleen haaste. Toisaalta Rieska-Leader koettiin omaksi ja helposti lähestyttäväksi toimijaksi. Menetelmänä ryhmäkeskustelu toimi, kun osallistujamäärä pysyi maltillisena. Silloin kaikilla oli mahdollisuus saada äänensä kuuluviin. Kalajoen tilaisuuteen saapui 22 yrittäjää, mitä oli yhteisenä keskusteluna haastava fasilitoida. Järjestäjien tavoite kerätä yhteisesti tunnistettuja ja yhdessä käsiteltyjä kehittämiskohteita jäi osin saavuttamatta. [6] [7]

Järjestäjille uutena osallistamisratkaisuna strategiatyöhön valittiin Sitran Erätauko-menetelmä, jossa tavoitteena on aito dialogi. Erätauko-menetelmän avulla pyritään tuottamaan ymmärrystä käsiteltävästä aiheesta sekä toisista ihmisistä tai itsestä. Erätauko-menetelmää käyttämällä luvataan, että dialogissa syntyy parhaimmillaan ennalta-arvaamattomia oivalluksia ja uutta ajattelua. [8]

Verkkototeutuksena läsnäolo ja toisten kuunteleminen olivat tärkeässä roolissa. Toisaalta onnistumisen kannalta tärkein rooli molemmissa keskusteluissa oli ohjaajalla, jolta menetelmä edellyttää tarkkaa valmistautumista. Erätauko-keskustelun toteutukseen osallistuneet pitivät menetelmästä. Heidän mielestään johdettu keskustelu tietyn teeman ympärillä tuki asian käsittelyä ja kirjallinen kooste auttoi strategian teossa, mihin saatiin kerättyä runsaasti materiaalia. [6]

Yhdessä tuotettu on yhteisesti jaettu

Rieska-Leader ry:n strategiatyön valmisteluvaiheessa toteutettiin kolme erilaista osallisuusratkaisua. Ilman laajaa keskustelua ja kohtaamisia strategiasta olisi jäänyt varmistamatta keskeisten asiakkaiden, sidosryhmien ja yhteistyökumppaneiden ääni. Toisin sanoen iso ja oleellinen osa toiminta-alueen tarpeista, toiveista ja odotuksista olisi jäänyt kuulematta ja tunnistamatta.

Learning cafe -menetelmä, yrittäjäkiertueen ryhmäkeskustelut ja Erätauko-keskustelut tuottivat olennaisia sisältöjä uuteen strategiaan, joka ohjaa Rieska-Leader ry:n rahoitusta alueelle ohjelmakaudella 2023–2027. Vahva osallisuustyö ja onnistuneet menetelmälliset ratkaisut ovat omalta osaltaan varmistamassa, että strategia kuvaa aidosti toiminta-alueen vahvuuksia ja kehittämistarpeita.

Heidi Pasanen, Agrologi (YAMK)

Rieska-Leader ry, maaseudun kehittäminen

Outi Virkkula, yliopettaja, tutkintovastaava

Oulun ammattikorkeakoulu, Luonnonvara-ala

Lähteet

[1] Leader-Suomi. 2021. Mitä on Leader? Hakupäivä 11.3.2021.

<https://www.leadersuomi.fi/fi/mita-on-leader/>

[2] Maa- ja metsätalousministeriö. 2021. Leader – ihmisten kokoisille ideoille!

Hakupäivä 2.4.2021. <https://mmm.fi/maaseutu/leader>

[3] Rieska-Leader ry. Etusivu. Hakupäivä 4.6.2021.

<https://www.rieskaleader.fi/fi/etusivu>

[4] Maa- ja metsätalousministeriö. 2021. Leader-ryhmien haku rahoituskaudelle

2023–2027. Hakupäivä 20.5.2021. <https://mmm.fi/cap27/leader-haku>

[5] Työ- ja elinkeinoministeriö. 2021. Leader-ryhmien haku tulevalle rahoituskaudelle on avattu. Hakupäivä 4.6.2021. <https://www.biotalous.fi/leader-ryhmien-haku-tulevalle-rahoituskaudelle-on-avattu/>

[6] Pasanen, H. 2021. Osallistamisen merkitys strategiatyössä: Leader-strategian valmistelua EU-ohjelmakaudelle 2023–2027. Oulun ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Hakupäivä 5.6.2021. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2021060313778>

[7] Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Hakupäivä 7.5.2021. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_4.html

[8] Erätaukosäätiö. 2020. Hakupäivä 9.5.2021. <https://www.eratauko.fi/>

METATIEDOT

Tyyppi: Artikkel

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu

Julkaisunumero: 48/2021

Julkaisuvuosi: 2021

Tekijätiedot: Pasanen Heidi, Virkkula Outi

Oikeudet: CC BY-SA 4.0

Kieli: suomi

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2021082644453>

Tiivistelmä: Leader-toiminnassa osallisuustyö on arkipäivää. Strategian laadinnassa sitä edellytetään. Rieska-Leader ry ratkaisi strategian valmisteluvaiheen osallistamisen eri menetelmin. Näitä olivat Learning cafe yhdistettynä SWOT-analyysiin, ryhmäkeskustelut ja Erätauko-menetelmä. Osallistujina olivat hallituksen varsinaiset jäsenet ja varajäsenet, alueen yrittäjät, Leader-ryhmien työntekijät sekä Pohjois-Pohjanmaan Leader-ryhmien hallitusten jäsenet. Erilaiset menetelmät mahdollistivat erilaista osallistumista. Puheenjohtajan ja/tai keskustelun ohjaajan rooli korostuu, kun tavoitellaan aitoa dialogia ja tasavertaista osallistumista. Laaja ja monipuolinen osallisuustyö varmisti sen, että keskeisten asiakkaiden, sidosryhmien ja yhteistyökumppaneiden ääni tuli kuulluksi ja kirjatuksi. Tuleva strategia kuvaa yhteisesti tunnistettuja kehittämiskohteita ja vahvuuksia.